

УДК: 336.14:339.747

DOI: 10.24144/2078 – 1431.2020. 1(24).119–131

Юрій Уманців,
доктор економічних наук,
професор кафедри економічної теорії та конкурентної політики
Вікторія Урбанович,
здобувачка освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Київський національний торговельно-економічний університет

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ РОЗГОРТАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КРИЗИ

У статті здійснено аналіз фінансової політики за умов розгортання глобальних кризових явищ. Лише ефективна фінансова політика здатна забезпечити формування державного бюджету та оптимальне використання видатків для довгострокового економічного зростання та покращення добробуту населення. Актуальність статті обґрунтовується тим, що фінансова політика в Україні на сьогоднішній день потребує нових підходів, які спиралась би на досвід зарубіжних країн та враховували б особливості стану вітчизняної економіки. На основі статистичних даних проаналізовано динаміку бюджетних показників за період 2015-2020 рр. Виявлено, що економічна стратегія держави має бути спрямована на удосконалення дієздатності існуючих та пошук нових фінансових механізмів з використанням світового досвіду.

Ключові слова: фінансова політика, державний бюджет, державні видатки, дефіцит бюджету, економічна криза.

Fiscal policy in the context of global crisis has been analyzed in the article. With the appearance of global crisis processes, threats and macroeconomic imbalances arise, which inevitably lead to a decline in production, shortages of financial resources and a slowdown in economic development in general. Only an effective fiscal policy can ensure the formation of the state budget and the optimal use of expenditures for long-term economic growth and improving welfare of population.

Relevance of the article is justified by the fact that fiscal policy in Ukraine today requires new approaches that would be based on the experience of foreign countries and would take into account peculiarities of the domestic economy. The purpose of the study is to analyze current trends in the implementation of fiscal policy in Ukraine, to identify ways and directions aimed at creating effective fiscal mechanisms focused on European norms and standards.

The authors analyze dynamics of budget indicators for the period of 2015-2020 on the basis of statistical data. The analysis allows us to conclude that in this period there is a tendency to exceed the volume of state budget expenditures over revenues, which leads to a threatening increase in budget deficit and public debt.

Considerable attention is paid to the study of foreign experience. Based on the analysis, it was found that to solve the problem, governments pursue fiscal policies aimed at reducing budget expenditures and increasing the tax burden on the economy. The analysis allows us to conclude that coordination of fiscal mechanisms needs to be improved and strengthened in order to reduce the gap between expenditure and revenue budgets, counter the threats of the global crisis and achieve common goals. The economic strategy of state should be aimed at improving capacity of existing and finding new fiscal mechanisms using world experience.

Keywords: *fiscal policy, national budget, government spending, budget deficit, economic crisis.*

Постановка проблеми. Період економічного зростання, що тривав в Україні протягом 2016–2019 рр., виявився недостатнім для того, щоб забезпечити подальшу позитивну макроекономічну динаміку, подолати виклики та загрози. Кожна наступна криза є своєрідним індикатором слабких сторін економіки країни, яка поступово посилює відставання від багатьох країн. За цих умов неефективна фіскальна політика призводить до дефіциту фінансових ресурсів та сповільнення економічного розвитку в цілому. Дослідження проблеми необхідне для виявлення негативних тенденцій у цій сфері, визначення шляхів та цілей, спрямованих на створення ефективних фіскальних механізмів в умовах розгортання глибокої кризи, для подолання ризиків та забезпечення довгострокового економічного зростання в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналізові проблем ефективності державної фіскальної політики присвячено значну кількість праць. Розкриттю ефективних напрямів оптимізації державних видатків як на місцевому, так і на загальнодержавному рівнях присвячено дослідження А. Ауербаха, Ю. Городніченка та Д. Мерфі. Авторами здійснено оцінку місцевих фіскальних мультиплікаторів у США та досліджено вплив фіскальної політики на кредитні ринки [1]. Крім того, вчені дійшли висновку про те, що за умов слабкої економіки фіскальний стимул може зменшити вартість державного боргу, а це своєю чергою знижує ризик глибокого спаду економіки [2].

А. Бетленді, Ц. Лентнер, Л. Васа та А. Пора досліджують у своїх працях світову фінансову кризу, яка перетворилася на кризу фіскальної політики, внаслідок чого утворилася надмірна заборгованість та дефіцит державного бюджету. Дослідниками виявлено необхідність створення незалежних фіскальних установ для вдосконалення регулювання та методології фіскального нагляду [3].

Проблеми фіскальної політики у глобальному контексті досліджує Гж. Колодко. Науковець зазначає, що сучасна економіка не повною мірою задовольняє потреби держави і не надає ефективних методів боротьби з проблемами, які періодично виникають, у тому числі й у вимірі сучасної фінансово-економічної кризи [4]. Українські вчені О. Степанова [5], В. Кудряшов [6], І. Богдан [7] аналізують проблеми фіскальної стійкості та застосування фіскальних правил, які є одним із ефективних механізмів підвищення якості управління державними фінансами. Д. Осецька досліджує

джує зарубіжний досвід застосування фіскальних правил як ефективного інструменту забезпечення стійкості державних фінансів у період кризи [8]. Загалом фіскальна політика – це предмет дискусій українських та зарубіжних вчених, а тому зазначена проблематика є актуальною для держав з різним рівнем економічного розвитку.

Метою статті є дослідження проблем фіскальної політики в сучасних умовах розгортання глобальної кризи та визначення оптимальних шляхів стабілізації, орієнтованих на міжнародні норми та стандарти.

Викладення основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку української економіки виважена фіскальна державна політика здатна забезпечити стабілізацію подальшого економічного зростання та вивести країну на новий рівень трансформаційних перетворень. При цьому макроекономічна стабільність є органічним процесом чіткої взаємодії внутрішніх механізмів стабілізації – оперативного, тактичного і стратегічного – з метою виведення країни з кризового стану та забезпечення стійкого економічного зростання. Складовими макроекономічної стабільності є фінансова рівновага, ресурсна та фінансова стійкість.

Фіскальна політика є основним дієвим механізмом не лише наповнення державного бюджету та гальмування інфляційних процесів, але й ефективного розподілу та використання видатків та регулювання міжбюджетних трансфертів. Широка інтерпретація поняття «фіскальної політики» дозволяє об'єктивніше пояснити її економічну та загальнодержавну сутність, зрозуміти та виокремити шляхи її здійснення у конкретних умовах певної держави, використати позитивні досвід та здобутки зарубіжних країн. Основними функціями фіскальної політики є зокрема такі, як:

- формування, наповнення та регулювання державного бюджету з використанням податкових важелів;
- оптимальне спрямування видатків державного бюджету на формування ефективної структури національної економіки;
- утримання макроекономічної стабілізації на основі динамічного розвитку національної економіки та фіскальної стійкості [9].

Система формування доходів бюджету перебуває під впливом постійних трансформаційних макроекономічних змін, тому успішне планування отримання доходів можливе на певний проміжок часу. Саме державний бюджет характеризує рівень економічного розвитку країни, а завдяки правильному здійсненню бюджетного процесу забезпечується економічна і соціальна стабільність та належний рівень життя домашніх господарств.

Фіскальна політика має спрямовуватися не на скорочення бюджетних видатків (будь-якою ціною), а на досягнення таких їхніх обсягів, які достатньою мірою покриваються величиною мобілізованих доходів. За умов значних розривів між видатковою та дохідною частинами бюджету варто запровадити заходи фіскального коригування, націлені на стримування надмірних темпів зростання видатків, перегляд їхньої структури, установлення жорсткішого контролю за здійсненням бюджетних витрат, а також підвищення ефективності витрачання бюджетних ресурсів [10, с. 69].

Аналіз зарубіжного досвіду дає змогу дійти висновку, що зниження рівня доходів бюджетів та потреба у додаткових видатках антикризового характеру призводять до зростання дефіциту бюджетів та значного збільшення обсягів державних боргів. На основі такого аналізу можна зробити висновок, що ряд розвинених зарубіжних країн станом на початок 2020 р. мають відчутний державний дефіцит. Так, зокрема у США цей показник становить 119,13 млрд. дол. США, у Франції – 38,78 млрд. дол. США, в Японії – 25,85 млрд. дол. США, у Бразилії – 14,62 млрд. дол. США. Водночас це явище не перешкоджає динамічному розвитку багатьох національних економік (рис. 1). Показово, що згідно з «Пактом про стабільність і зростання», який був прийнятий в Амстердамі 1997 р. країнами-членами ЄС, граничні межі бюджетного дефіциту встановлено на рівні 3% від ВВП країни [11, с. 46].

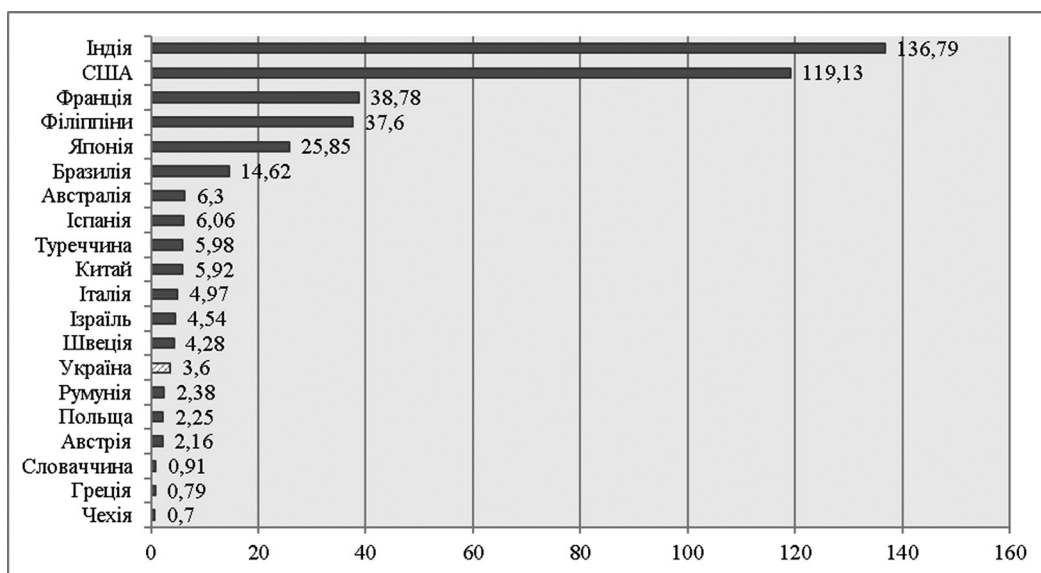

Рис. 1. Дефіцит бюджету у деяких країнах світу станом на початок 2020 р., млрд. дол. США

Джерело: сформовано авторами на основі [12; 13].

Проведений аналіз дає змогу дійти висновку про те, що для вирішення багатьох макроекономічних проблем уряди країн проводять жорстку фіскальну політику, спрямовану на скорочення видатків бюджету та підвищення податкового навантаження на економіку (табл. 1).

Високими ризиками для української економіки під час світової кризи, яка набирає обертів, є падіння промислового виробництва, інфляція, відсутність надходжень до бюджету та значне збільшення позичкового фінансування бюджету, особливо – із зовнішніх джерел. Україн важливими для України є можливості використання досвіду інших країн. Проте на сучасному етапі спостерігаємо здебільшого практику використання по-

зик. Для регулярного подолання дефіциту бюджету Україна звертається до міжнародних кредиторів, основними з яких є Міжнародний валютний фонд, Європейський Союз та Світовий банк. Унаслідок використання за-позичень видаткова частина бюджету значно збільшується у частині витрат на обслуговування державного боргу.

Таблиця 1

**Заходи фіскальної політики деяких країн-членів ОЕСР,
спрямовані на скорочення дефіциту державного бюджету**

Країна	Заходи фіскальної політики, спрямовані на скорочення дефіциту державного бюджету
1	2
Франція	<ul style="list-style-type: none"> - Збільшення податкового навантаження; - посилення боротьби з шахрайством, ухиленням від сплати податків; - збільшення надходжень до Пенсійного фонду; - підвищення податку на додану вартість; - проведення структурних реформ, які сприяють економічному зростанню та збільшенню рівня зайнятості населення; - скорочення видатків на утримання центрального апарату держави; - впровадження додаткових податків для домашніх господарств та підприємств.
Іспанія	<ul style="list-style-type: none"> - Скорочення виплат з безробіття та деяких інших соціальних виплат; - здійснення пенсійної реформи; - реформа ринку праці; - впровадження нових спеціальних та екологічних податків.
Німеччина	<p>Скорочення витрат бюджету на:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охорону здоров'я; - соціальну сферу; - захист довкілля.
США	<ul style="list-style-type: none"> - Скорочення податкових пільг для великих корпорацій; - збільшення оподаткування заможних верств населення; - пом'якшення податкового навантаження для громадян з низьким рівнем доходу; - зменшення федеральних видатків; - реформа оподаткування й економія витрат на обслуговування державного боргу; - скасування пільг зі сплати внесків на медичне страхування; - збільшення обсягу інвестицій в інфраструктуру.
Великобританія	<ul style="list-style-type: none"> - Поступове скорочення державних витрат та позик шляхом скорочення фінансування державних установ для забезпечення економічної стабільності; - реформування пенсійної політики країни через впровадження нової формули, прив'язаної до середньої тривалості життя у країні; - скорочення бюджетного дефіциту за рахунок забезпечення збалансованої податкової політики через посилення контролю за випадками ухилення від сплати податків; - забезпечення контролю за фінансовою дисципліною за рахунок активізації боротьби з шахрайством та помилками у системах соціальних виплат.

Продовження таблиці 1

1	2
Італія	– Пенсійна реформа, яка передбачає підвищення пенсійного віку для жінок.
Чехія	– Скорочення адміністративних витрат; – зростання інвестицій, передусім у транспортну інфраструктуру й утеплення будівель.
Португалія	– Скорочення видатків на утримання центральних апаратів органів державної влади; – скорочення кількості зайнятих у державному секторі економіки; – підвищення податків на капітал і предмети розкоші; – введення нових податків на фінансові операції.

Джерело: систематизовано авторами на основі [14]

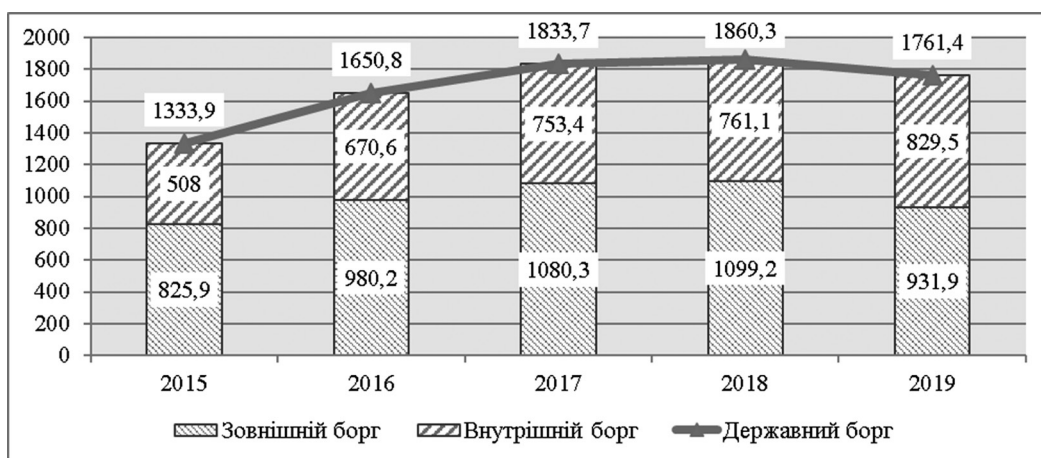

Рис. 2. Динаміка та структура державного боргу України у 2015-2019 рр., млрд. грн.

Джерело: сформовано авторами на основі [15; 16; 17; 18; 19]

Аналізуючи рис. 2, можна стверджувати, що зовнішній борг України протягом 2015-2019 рр. мав тенденцію до зростання. Так, зокрема, якщо у 2015 р. вказаний показник становив 825,9 млрд. грн., то у 2018 р. збільшився на 33,1%, сягнувши 1099,2 млрд. грн. Однак у 2019 р. спостерігається зменшення зовнішнього боргу на 167,3 млрд. грн. порівняно з 2018 р. Цілком очевидно, що зазначені масштаби державної заборгованості є тягарем для української економіки.

За цих умов у 2020 р. на виплату відсотків за державним боргом має бути спрямовано 145,2 млрд. грн. бюджетних коштів, а середньорічна відсоткова ставка за ОВДП (за прогнозом Міністерства фінансів України) становитиме 14,6% річних [20]. Існуючі масштабні видатки на обслуговування державного боргу не відповідають національним інтересам та пріорите-

там країни, адже самі позики не розглядаються як інвестиційний ресурс, а обумовлюють поглиблення кризових явищ в умовах непередбачуваних обставин, однією з яких стала пандемія COVID-19.

Аналіз динаміки показників доходів та видатків державного бюджету України дає змогу дійти висновку, що в дослідженому періоді спостерігається тенденція перевищення розміру обсягів видатків державного бюджету над обсягами надходжень. Так, якщо у 2015 р. обсяг видатків перевищував розмір доходів бюджету на 42,2 млрд. грн., то у 2019 р. це перевищення складало 76,8 млрд. грн. Здебільшого такі явища виникають через невиконання планів надходжень до державного бюджету (рис. 3).

Зокрема, станом на квітень 2020 р. недовиконання бюджету за доходами становило 13,6 млрд. грн., а з початку року – 41,4 млрд. грн. Доходи державного бюджету в квітні 2020 р. становили 103,9 млрд. грн., що на 11,6% менше від запланованих показників [21]. Причиною цього стало недосконале бюджетне планування, оскільки уряд закладав у бюджет завищений курс долара, в зв'язку з цим митні надходження від початку року недовиконувалися. Також у зв'язку з запровадженими заходами карантину у світі скоротилися обсяги імпорту товарів до України, що також негативно вплинуло на бюджетні надходження.

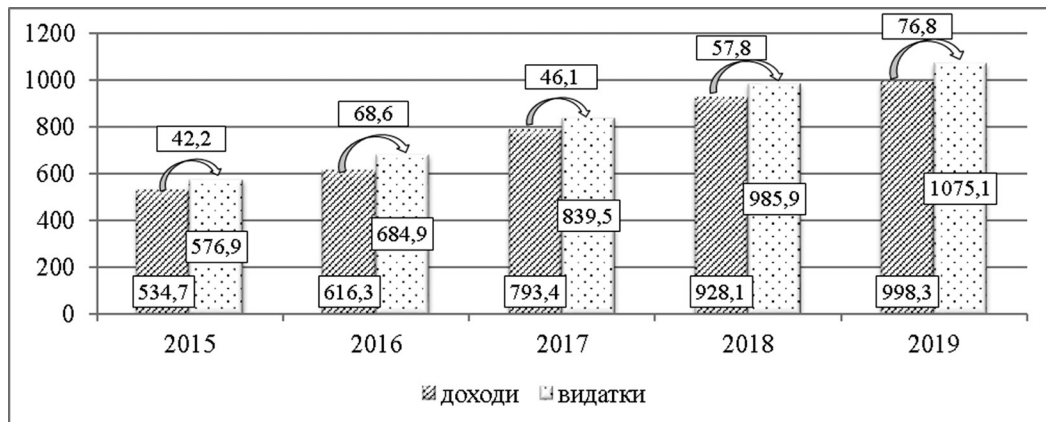

Рис. 3. Динаміка фактичних показників доходів та видатків державного бюджету України у 2015-2019 рр., млрд. грн.

Джерело: сформовано авторами на основі [15; 16; 17; 18; 19]

Аналізуючи динаміку макроекономічних процесів у світі через поширення пандемії COVID-19 та запровадження карантинних заходів, можна дійти висновку, що українська економіка перебуває на межі глибокої кризи. При цьому завдання фіскальної політики, як і державної у цілому, полягає у конструктивних рішеннях, спрямованих на послаблення загроз та стимулювання розвитку економіки. Загалом же бюджетні зміни зорієнтовані здебільшого на захист населення від коронавірусу та соціальний захист у період карантину.

Проблеми у системі державних фінансів через низку соціально-економічних та політичних чинників призвели до бюджетного дефіциту і в Україні. Так, у 2019 р. при бюджетному дефіциті у розмірі 2,5% до ВВП здійснювалось кредитування МВФ, що призвело до виникнення хронічного дефіциту. Щоб уникнути утворення дефіциту бюджету, необхідно стежити за його динамікою, виявляти існуючі загрози та намагатися усунути дисбаланси між виконанням дохідної частини бюджету та використанням державних видатків.

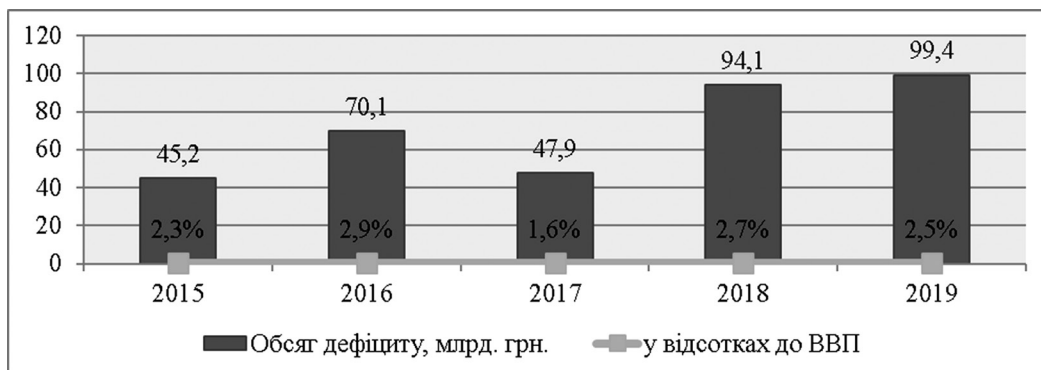

Рис. 4. Динаміка дефіциту державного бюджету України у 2015-2019 рр.

Джерело: [13]

Результати дослідження вказують на постійні коливання обсягу дефіциту державного бюджету як в абсолютному вимірі, так і у відсотках до ВВП (рис. 4). Так, зокрема у 2016 р. його дефіцит становив 70,1 млрд. грн., а у 2017 р. мало місце його скорочення до 47,9 млрд. грн. Натомість у 2018 р. розмір дефіциту державного бюджету сягнув значення 94,1 млрд. грн., а у 2019 р. – 99,4 млрд. грн. [13].

Згідно з даними Державної казначейської служби України, дефіцит бюджету станом на початок 2020 р. перевищує 41 млрд. грн. У зв'язку з пандемією коронавірусу передбачається підвищення бюджетного дефіциту втричі – до 298 млрд. грн. Для запобігання цьому було внесено зміни до державного бюджету на 2020 р., якими передбачено створення фонду протидії коронавірусу на 64,7 млрд. грн., а також скорочення видатків загалом на 82,4 млрд. грн. (рис. 5) [21].

Відповідно до внесених змін в оновленому державному бюджеті України на 2020 р. передбачено збільшення фінансування Міністерства охорони здоров'я на 13,3%, а також Національної служби здоров'я України на 21,8%. Також передбачені додаткові витрати на реалізацію програми державних гарантій медичного обслуговування населення на 87,8 млрд. грн. (або на 21,9%). На 7,4% збільшено фінансування Державної судової адміністрації, на 0,2% (до 83,2 млрд. грн.) – фінансування Міністерства внутрішніх справ. Міністерство соціальної політики отримає на 6,6% більше коштів. Заплановано також збільшення фінансування Пенсійного фонду

Україні на 17,2%, або на 29,7 млрд. грн., а вказані кошти будуть спрямовані на виплату пенсій, надбавок та підвищень до пенсій [22].

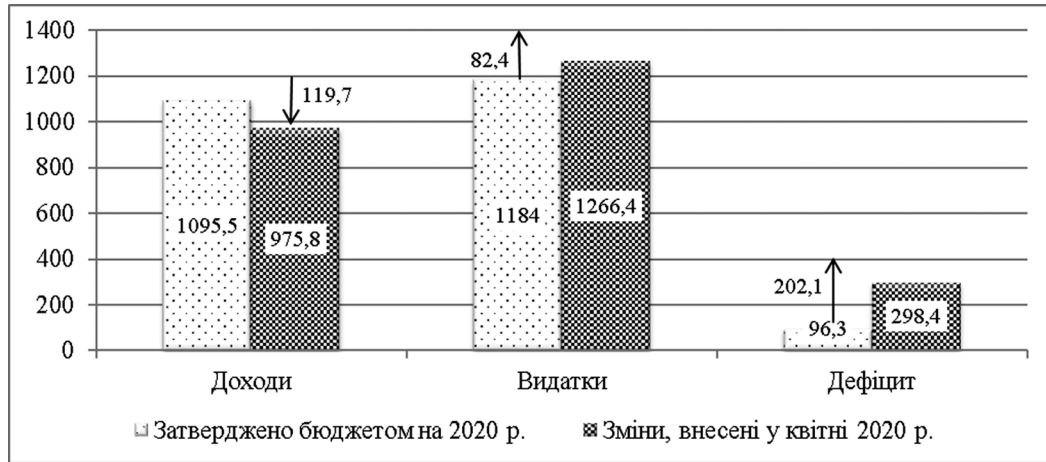

Рис. 5. Зміни державного бюджету України на 2020 р.

Джерело: розраховано авторами на основі [22]

Отже, можна дійти висновку про те, що протягом останніх років фіскальна політика в Україні спрямовувалася здебільшого на забезпечення макроекономічної стабілізації (з метою подолання наслідків глобальної фінансової кризи). При цьому менша увага приділялася реформам, покликаним сприяти довгостроковому інклюзивному зростанню. Вагомими завданнями фіскальної політики на сучасному етапі розвитку економіки є зміна підходів щодо податкового регулювання та підвищення ефективності державних видатків, що потребує формування виваженої системи цілей економічної політики, створення умов для ефективного виконання функцій та завдань органів державного управління.

Визначивши основні проблеми реалізації фіскальної політики в Україні та проаналізувавши досвід країн із розвинутою економікою, можна дійти висновку про необхідність удосконалення структури видаткової частини державного бюджету у напрямі збільшення програм підтримки національного підприємницького сектору, збільшення частки капітальних видатків, розширення кредитування інфраструктурних проєктів, підвищення ефективності державних інвестиційних програм. Особливу увагу слід приділити концентрації фінансових ресурсів держави на підтримці технологічних інновацій для модернізації українського конкурентоспроможного виробництва, раціональному розподілові видатків на соціальну сферу (зокрема перегляд адресності надання пільг населенню та їх монетизація).

Для зростання обсягів дохідної частини державного бюджету доцільно застосувати іноземний досвід у напрямі скорочення податкових преференцій для великих корпорацій та застосування прогресивної системи оподаткування особистих доходів. Забезпечення раціонального викори-

стання бюджетних коштів сприятиме стабільності фінансової системи країни, стане запорукою виходу економіки на траєкторію стійкого інноваційно-інвестиційного зростання, позитивного впливу на кількісні та якісні показники економічного розвитку.

Висновки. На основі проведеного аналізу можна дійти висновку про те, що реалізація фіскальної політики в Україні не стала поки системним процесом і значною мірою не відповідає тим викликам, які існують сьогодні та є загрозою для довгострокового розвитку економіки в умовах розгортання глобальної фінансово-економічної кризи. Проблеми дефіцитності бюджету можна вирішити шляхом раціонального збільшення дохідної частини бюджету на основі збалансованого оподаткування суб'єктів великого підприємництва та домашніх господарств з високими та надвисокими доходами, посилення контролю за сплатою податків, зменшення видаткової частини бюджету шляхом дотримання принципу пріоритетності у визначенні об'єктів та програм першочергового фінансування, значного зменшення адміністративних видатків та пошуку альтернатив прямому державному фінансуванню.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Auerbach A., Gorodnichenko Y. and Murphy D. 2019. Local Fiscal Multipliers and Fiscal Spillovers in the United States. *NBER Working Paper*. No: 25457. URL: <https://www.nber.org/papers/w25457.pdf>. <https://doi.org/10.3386/w25457>
2. Auerbach A., Gorodnichenko Y. and Murphy D. 2020. Effects of fiscal policy on credit markets. *NBER Working Paper*. No: 26655. URL: <https://www.nber.org/papers/w26655.pdf>. <https://doi.org/10.3386/w26655>
3. Bethlendi A., Lentner, Cs., Vasa, L., and Pora, A. 2019. Fiscal council: European model or new global standard? *Journal of International Studies*, Vol. 12, No: 4. p. 32-51. URL: https://www.jois.eu/files/3_669_Bethlendi%20et%20al.pdf. doi: 10.14254/2071-8330.2019/12-4/3
4. Колодко Г. В. Економіка нового прагматизму: тотожність, мета, методи. *Економіка України*. 2020. №2. С. 3-23. URL: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.02.003>
5. Степанова О. В. Фіскальна стійкість в умовах становлення економіки довголіття. *Економіка і прогнозування*. 2019. №1. С. 35-50. URL: <https://doi.org/10.15407/eip2019.01.035>
6. Кудряшов В. П. Застосування фіскальних правил на основі структурного балансу. *Фінанси України*. 2019. №8. С. 7-25. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.08.007>
7. Богдан І. В. Фіскальні правила: проблеми імплементації в національну практику. *Фінанси України*. 2019. №10. С. 38-57. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2019.10.038>
8. Осецька Д. В. Фіскальні правила в механізмі макроекономічної політики: міжнародний досвід. *Вісник Академії митної служби України*. 2015. № 1. С. 88-94.
9. Александрюк Т. Ю., Баранник Л. Б., Дулік Т. О. Фіскальна політика: теоретичні аксіоми та прикладні антитези. *Економічний вісник університету*. 2018. №36/1. С. 188-200.
10. Державні фінанси України: розвиток та управління змінами (проблеми економічної безпеки) / за ред. Т. І. Єфименко. ДНУ «Акад. фін. управління». Київ, 2017. 496 с.
11. Publications Office of the European Union. European Commission. URL: http://publications.europa.eu/resource/cellar/b9d2e9c8-c7fe-48bc-b79a-34679ce744bd.0001.02/DOC_1

12. Рейтинг стран по государственному бюджету от ВВП. URL: <https://take-profit.org/statistics/government-budget/>
13. Дефіцит. Ціна держави. URL: <http://old.cost.ua/budget/deficit/>
14. Мацедонська Н. В. Зарубіжний досвід управління бюджетним дефіцитом. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 732-735
15. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2019 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik>
16. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2018 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik>
17. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2017 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2017-rik>
18. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2016 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2016-rik>
19. Річний звіт про виконання Державного бюджету України за 2015 рік. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2015-rik>
20. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2018–2020 роки. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F_2018-2020_pdf.pdf
21. Виконання державного бюджету України за доходами, надходження до місцевих бюджетів та ЄСВ. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/2020-5?v=5e1c363005730>
22. Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» : Закон України від 13.04. 2020 р. № 553-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20>

REFERENCES

1. Auerbach, A., Gorodnichenko, Y. & Murphy, D. (2019). Local Fiscal Multipliers and Fiscal Spillovers in the United States. *NBER Working Paper*, 25457. Retrieved from <https://www.nber.org/papers/w25457.pdf>. doi: 10.3386/w25457 [in English].
2. Auerbach, A., Gorodnichenko, Y. & Murphy D. (2020). Effects of fiscal policy on credit markets. *NBER Working Paper*, 26655. Retrieved from <https://www.nber.org/papers/w26655.pdf>. doi: 10.3386/w26655 [in English].
3. Bethlendi A., Lentner, Cs., Vasa, L., & Pora, A. (2019). Fiscal council: European model or new global standard? *Journal of International Studies*, Vol. 12, 4, pp. 32-51. Retrieved from https://www.jois.eu/files/3_669_Bethlendi%20et%20al.pdf. doi: 10.14254/2071-8330.2019/12-4/3 [in English].
4. Kolodko, Hzh.V. (2020). Ekonomika Novoho prahmatyzmu: totozhnist, meta, metody [Economics of New Pragmatism: identity, purpose, methods]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, 2, 3-23. Retrieved from <https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.02.003> [in Ukrainian].
5. Stepanova, O.V. (2019). Fiskalna stiiikist v umovakh stanovlennia ekonomiky dovholittia [Fiscal sustainability in the context of the economy of longevity]. *Ekonomika i prohnouzuvannia – Economics and forecasting*, 1, 35-50. Retrieved from <https://doi.org/10.15407/eip2019.01.035> [in Ukrainian].
6. Kudriashov, V.P. (2019). Zastosuvannia fiskalnykh pravyl na osnovi strukturnoho balansu [Application of fiscal rules based on structural balance]. *Finansy Ukrainy – Fi-*

- nance of Ukraine, 8, 7-25. Retrieved from <https://doi.org/10.33763/finukr2019.08.007> [in Ukrainian].
7. Bohdan, I.V. (2019). Fiskalni pravyla: problemy implementatsii v natsionalnu praktyku [Fiscal rules: the problem of implementation in national practice]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 10, 38-57. Retrieved from <https://doi.org/10.33763/finukr2019.10.038> [in Ukrainian].
 8. Osetska, D.V. (2015). Fiskalni pravyla v mekhanizmi makroekonomichnoi polityky: mizhnarodnyi dosvid [Fiscal rules in the mechanism of macroeconomic policy: international experience]. *Visnyk Akademii mytnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine*, 1, 88-94 [in Ukrainian].
 9. Aleksandriuk T.Iu., Barannyk L.B., Dulik T.O. (2018). Fiskalna polityka: teoretychni aksiomy ta prykladni antytezy [Fiscal policy: theoretical axioms and applied antitheses]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu – Economic Bulletin of the University*, 36/1, 188-200 [in Ukrainian].
 10. Yefymenko, T.I. (Ed.). (2017). *Derzhavni finansy Ukrainy: rozvytok ta upravlinnia zminamy (problemy ekonomichnoi bezpeky)* [Public finances of Ukraine: development and change management (problems of economic security)]. DNNU “Akad. fin. upravlinnia”. Kyiv [in Ukrainian].
 11. Publications Office of the European Union. European Commission. Retrieved from http://publications.europa.eu/resource/cellar/b9d2e9c8-c7fe-48bc-b79a-34679ce744bd.0001.02/DOC_1 [in Ukrainian].
 12. *Reitynh stran po hosudarstvennomu biudzhetu ot VVP [Rating of countries by state budget from GDP]*. Retrieved from <https://take-profit.org/statistics/government-budget/> [in Russian].
 13. *Defitsyt. Tsina derzhavy [Deficit. Price for the state]*. Retrieved from <http://old.cost.ua/budget/deficit/> [in Ukrainian].
 14. Matsedonska, N.V. (2015). Zarubizhnyi dosvid upravlinnia biudzhetyom defitsytom [Foreign experience of budget deficit management]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 732-735 [in Ukrainian].
 15. *Richnyi zvit pro vykonannya Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2019 rik [Annual report on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2019]*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2019-rik> [in Ukrainian].
 16. *Richnyi zvit pro vykonannya Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2018 rik. [Annual report on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2018]*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2018-rik> [in Ukrainian].
 17. *Richnyi zvit pro vykonannya Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2017 rik [Annual report on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2017]*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2017-rik> [in Ukrainian].
 18. *Richnyi zvit pro vykonannya Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2016 rik [Annual report on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2016]*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2016-rik> [in Ukrainian].
 19. *Richnyi zvit pro vykonannya Derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za 2015 rik [Annual report on the implementation of the State Budget of Ukraine for 2015]*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/richnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-2015-rik> [in Ukrainian].
 20. *Serednostrokovna stratehiia upravlinnia derzhavnym borhom na 2018–2020 roky [Medium-term public debt management strategy for 2018-2020]*. Retrieved from https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F_2018-2020_pdf.pdf [in Ukrainian].

21. *Vykonannia derzhavnogo biudzhetu Ukrainy za dokhodamy, nadkhodzhennia do mistsevykh biudzhativ ta YeSV [Execution of the state budget of Ukraine by revenues, revenues to local budgets and EU].* Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/2020-5?v=5e1c363005730> [in Ukrainian].
22. *Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro Derzhavnyi biudzhets Ukrainy na 2020 rik»: Zakon Ukrainy vid 13.04.2020. No: 553-IX [On Amendments to the Law of Ukraine “On the State Budget of Ukraine for 2020”: Law of Ukraine of April 13, 2020. But: 553-THEM].* Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20> [in Ukrainian].